

Mottagare
Socialnämnden

Förenklad ansökan om serviceinsatser

Förslag till beslut

- Socialnämnden beslutar att införa förenklad ansökan om serviceinsatser inom hemtjänsten enligt 4 kap. 2a § socialtjänstlagen. Medborgare folkbokförda på Gotland som fyllt 75 år kommer ha rätten att ansöka.
- Förenklad ansökan om serviceinsatser implementeras senast under november 2024.
- I juni 2025 delges socialnämnden en uppföljning av införandet av förenklad ansökan om serviceinsatser.

Sammanfattning

Enligt bestämmelse 4 kap. 2a § i socialtjänstlagen ges kommuner som önskar en möjlighet att bevilja äldre insatser inom äldreomsorg på ett enklare sätt. Ett annat syfte med lagen är att öka den äldres rätt till självbestämmande och delaktighet, genom att den äldre personen ges större möjlighet att välja mellan de insatser som erbjuds utan en behovsprövning.

Genom att införa förenklad ansökan för medborgare som fyllt 75 år eller är äldre och som är folkbokförda på Gotland ger socialnämnden medborgarna en större självständighet. De som uppfyller kriterierna kan själva besluta om stöd och hjälp de har behov av och behöver inte bli behovsbedömda för att få hjälp. De insatser som socialförvaltningen initialt kommer kunna fatta beslut om enligt 4 kap. 2a § SoL är serviceinsatserna tvätt, städ och inköp samt insatsen trygghetslarm.

Det blir därmed möjligt för kommunen att minska resurskrävande utredningsarbete och förstärka inslagen av förebyggande insatser genom att generella hemtjänstinsatser tillgängliggörs i ett tidigt skede. Det kan också minska eller skjuta upp behov av mer omfattande äldreomsorg.

Utvecklingen och införande av förenklad ansökan går i linje med nya socialtjänstlagen som har ett stort fokus på tillgänglighet och förebyggande insatser.

Ärendebeskrivning

Insatser

De insatser som socialförvaltningen initialt kommer kunna fatta beslut om enligt 4 kap. 2a § SoL är serviceinsatserna tvätt, städ och inköp samt insatsen trygghetslarm. Insatsernas omfattning/frekvens är samma som för gällande riktlinjer för insatser enligt 4 kap. 1 § SOL.

För att tydliggöra skillnaden i förfarande och handläggning revideras och kompletteras förvaltningens riktlinjer för handläggning enligt socialtjänstlagen till äldre personer och personer med funktionsnedsättning. Ett nytt eget stycke avseende handläggning enligt 4 kap. 2a § SoL läggs till. Socialnämnden föreslås fatta separata beslut om reviderade Riktlinjer för handläggning enligt SoL samt Myndighetsavdelningen delegationsordning.

Målet är att förenklad ansökan även ska innefatta insatsen matdistribution. Avsikten är att lägga till matdistribution efter att nuvarande abonnemangspris förändrats till pris per portion. Nytt beställnings- och avgiftsförfarande ska vara implementerat till år 2025.

Krav på information till den äldre

Informationsskyldighet är ett villkor för att kommunen ska få erbjuda hemtjänstinsatser utan föregående behovsprövning. Innan erbjudandet ska den äldre informeras om:

- i vilken utsträckning och på vilket sätt han eller hon kan påverka utförandet av insatserna
- på vilket sätt kommunen följer upp insatserna
- rätten till att alltid kunna ansöka om bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL.

Informationen kommer framgå på Region Gotlands hemsida samt tillhörande informationsblad. Om den som handlägger ärendet bedömer att den äldre personen inte förmår tillgodogöra sig informationen ska en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL avseende rätten till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL göras.

Vem kan ansöka

Medborgare som har fyllt 75 år och är folkbokförda på Gotland kommer ha möjlighet att ansöka om serviceinsatserna tvätt, städ, inköp samt trygghetslarm.

Åldersgränsen grundar sig på att före 75 års ålder är sökta och beviljade insatser statistiskt lägre. Runt 20 procent av de som ansöker om endast serviceinsatser och/eller hemtjänstinsatser är under 75 år. Övriga 80 procent är 75 år eller äldre. Om förvaltningen gör hemtjänstinsatser tillgängliga i ett tidigt skede, kan det bidra till att minska eller skjuta upp behovet av mer omfattande äldreomsorg.

Om sökande är sammanboende behöver den hen bor tillsammans med uppfylla samma kriterier. Undantaget är trygghetslarm där det räcker att sökande själv uppfyller kriterierna.

En e-tjänst och en pappersblankett kommer finnas för att ansöka om insatserna.

Vad kommer det att kosta den enskilde?

Högekostnadsskyddet ska gälla för insatser beviljade med stöd av 4 kap. 2a § SoL. Beslut fattas om avgift utifrån samma kriterier som för traditionella beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Konsekvenser för utförare

Socialnämndens pågående avtal med LOV-företagen behöver ses över utifrån att tillhandahålla insatser i enlighet med uppdrag enligt 4 kap 2a § inte regleras i avtalen i dag. En uppdatering kommer därför behövas göras av förfrågningsunderlaget.

Förvaltningen har genomfört ett informationsmöte med alla utförare av hemtjänst under mars 2024. Utförarna ser fördelar med tidiga förebyggande insatser som brukare själva valt. En viss oro finns över kompetens- och resursbrist om insatserna skulle öka.

Ersättning till utförare

Ersättning till utförare utgår enligt samma nivåer som beslut enligt 4 kap. 1 § SoL.

Kvalitet och uppföljning

Handläggare kommer göra en årlig uppföljning av beslut enligt 4 kap 2 § SoL. Uppföljningen inriktar sig på brukarens uppfattning kring utförandet av insatsen i förhållande till kravet på god kvalitet. Handläggaren följer därför upp om insatserna motsvarar beslutade riktlinjer samt hur kvalitén av insatserna upplevs. I samband med uppföljning tas alltid frågan upp om behov av ytterligare bistånd finns.

Bedömning

Genom att införa förenklad ansökan för medborgare som fyllt 75 år eller är äldre och som är folkbokförda på Gotland ger socialnämnden medborgarna en större självständighet. De som uppfyller kriterierna kan själva besluta om stöd och hjälp de har behov av och behöver inte bli behovsbedömda för att få hjälp med till exempel inköp eller tvätt.

Möjligheten förstärker även inslagen av förebyggande insatser genom att generella hemtjänstinsatser tillgängliggörs i ett tidigt skede, vilket går i linje med nya socialtjänstlagen. Det kan också minska eller skjuta upp behov av mer omfattande äldreomsorg vilket bekräftas av utförare av hemtjänst.

Förändringen innebär också en möjlighet för kommunen att minska resurskrävande utredningsarbete då inga behovsutredningar enligt Individens behov i centrum (IBIC) görs för insatser enligt 4 kap. 2 a § SoL.

Då besluten via förenklad ansökan består av endast serviceinsatser och inte omvårdnadsuppdrag finns stor möjlighet för utföraren att kunna fördela uppdragen till medarbetare med kompetens för just dessa insatser. Serviceinsatserna behöver inte utföras av medarbetare med undersköterskeutbildning. Det kan underlätta för utförare att fördela uppdragen utifrån olika medarbetares kompetens. Denna typ av differentiering i verksamheten kan ge möjlighet att planera sin verksamhet mer kostnadseffektivt.

Socialförvaltningens bedömning är att volymerna inte kommer öka avsevärt i och med införandet. Redan idag finns det många olika alternativ för medborgare att köpa serviceinsatser och mat på annat sätt och nyttja RUT avdrag. Troligen är den målgrupp som söker via Region Gotland den målgrupp som inte har samma ekonomiska möjlighet gällande valfrihet. Förenklad ansökan blir därför en bra förebyggande insats där kommunen samtidigt får en initial kontakt med brukaren och kan identifiera större behov i tid innan omvårdnadsbehov uppstår som kan kosta både lidande och mer pengar.

Socialnämnden föreslås besluta om att införa förenklad ansökan av serviceinsatser enligt 4 kap. 2a § socialtjänstlagen. Implementeringen föreslås genomföras senast under november 2024 samt att socialnämnden får ta del av en uppföljning av införandet på nämndens sammanträde i juni 2025. I uppföljningen kommer perspektiven brukare, handläggare och utförare att beaktas.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse Förenklad ansökan om serviceinsatser, daterad 2024-05-06
Revidering av riktlinje – Handläggning och insatser enligt socialtjänstlagen till äldre personer och personer med funktionsnedsättning, SON 2024/235
Revidering av delegationsordningen för myndighetsavdelningen, SON 2024/237

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

Therése Thomsson, myndighetschef